

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Приймальної комісії,
академік НАН України

_____ В. П. Горбулін

П Р О Г Р А М А

вступного іспиту до аспірантури

з англійської мови

*Програму затверджено на засіданні Вченої ради
Національного інституту стратегічних досліджень
28 лютого 2018 року, протокол № 2*

Програма вступного іспиту до аспірантури з англійської мови. – Київ,
2018. – 9 с.

Укладачі: доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов
Сура Н. А.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного екзамену з іноземної мови розроблено відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступні випробування на навчання для здобуття ступеня доктора філософії включають вступний іспит з іноземної мови в обсязі, який відповідає рівню B2 (Незалежного користувача іноземної мови. Просунутого), що передбачає розуміння основної ідеї тексту як на конкретну, так і на абстрактну тему, у тому числі й спеціалізовані дискусії за своїм фахом; вміння спілкуватися з носіями мови з таким ступенем швидкості та спонтанності, який не завдає труднощів жодній із сторін; вміння чітко, детально висловлюватись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти.

Вступники до аспірантури, які складають екзамен з англійської мови повинні володіти наступними компетентностями, що відповідають рівню B2 (Незалежного користувача. Просунутого):

Лінгвістична компетентність	<ul style="list-style-type: none"> – знання про систему англійської мови (АМ); – систематизованого активного лексичного і фразеологічного матеріалу АМ; – особливостей використання граматичних форм і конструкцій АМ; – перцепції і продукції символів АМ, з яких складаються письмові тексти; – лінгвістичні маркери соціальних стосунків країни, мова якої вивчається; 				
Мовленнєва компетентність	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td data-bbox="312 1274 625 1749" style="text-align: center; vertical-align: middle;">Компетентність у читанні</td> <td data-bbox="625 1274 1495 1749"> <ul style="list-style-type: none"> – читати, розуміти, передавати зміст оригінальних текстів суспільно-політичної, професійної спрямованості; – читати і розуміти основну та детальну інформацію прочитаного; – визначати корисність інформації для професійних потреб; – користуватись потрібними довідниками англійською мовою; – робити усний та письмовий виклад основного змісту прочитаного та коментувати прочитане; </td> </tr> <tr> <td data-bbox="312 1749 625 2132" style="text-align: center; vertical-align: middle;">Компетентність у діалогічному мовленні</td> <td data-bbox="625 1749 1495 2132"> <ul style="list-style-type: none"> – вести бесіду в знайомому контексті; – повторити частину сказаного кимось, щоб забезпечити взаємне розуміння; – дотримуватись теми спілкування; – дотримуватись правил спілкування; – демонструвати досить високий рівень вправності у ході діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність тощо); – коментувати, чітко формулювати висловлювання, </td> </tr> </table>	Компетентність у читанні	<ul style="list-style-type: none"> – читати, розуміти, передавати зміст оригінальних текстів суспільно-політичної, професійної спрямованості; – читати і розуміти основну та детальну інформацію прочитаного; – визначати корисність інформації для професійних потреб; – користуватись потрібними довідниками англійською мовою; – робити усний та письмовий виклад основного змісту прочитаного та коментувати прочитане; 	Компетентність у діалогічному мовленні	<ul style="list-style-type: none"> – вести бесіду в знайомому контексті; – повторити частину сказаного кимось, щоб забезпечити взаємне розуміння; – дотримуватись теми спілкування; – дотримуватись правил спілкування; – демонструвати досить високий рівень вправності у ході діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність тощо); – коментувати, чітко формулювати висловлювання,
Компетентність у читанні	<ul style="list-style-type: none"> – читати, розуміти, передавати зміст оригінальних текстів суспільно-політичної, професійної спрямованості; – читати і розуміти основну та детальну інформацію прочитаного; – визначати корисність інформації для професійних потреб; – користуватись потрібними довідниками англійською мовою; – робити усний та письмовий виклад основного змісту прочитаного та коментувати прочитане; 				
Компетентність у діалогічному мовленні	<ul style="list-style-type: none"> – вести бесіду в знайомому контексті; – повторити частину сказаного кимось, щоб забезпечити взаємне розуміння; – дотримуватись теми спілкування; – дотримуватись правил спілкування; – демонструвати досить високий рівень вправності у ході діалогу (стислість, логічність, виразність, доречність тощо); – коментувати, чітко формулювати висловлювання, 				

		<p>оцінювати альтернативні пропозиції/ думки; – аргументувати висловлені тези; – брати участь у формальній дискусії; – досягати самостійно комунікативної мети; – висловлювати особисту позицію щодо теми, яка обговорюється;</p>
	<p>Компетентність у монологічному мовленні</p>	<p>– представляти чіткий, розлогий усний опис, розгорнуту аргументацію з необхідними наголосами на відповідних ключових моментах, важливих деталях, робити узагальнення та висновки; – розповідати історію або переказати сюжет книжки, аудіозапису чи фільму та описати своє ставлення; – розкривати тему висловлювання; – відображати виразно основну думку висловлювання; – викладати матеріал логічно та послідовно; – використовувати достатню кількість мовленнєвих засобів і достатній словниковий запас відповідно до комунікативного завдання; – виявляти своє ставлення до предмета висловлювання; – аргументувати висловлені думки; – викладати матеріал виразно, доречно; – виявляти досить високий рівень обізнаності з теми, що розкривається, використовувати найчастіше вживані звороти та моделі;</p>
	<p>Компетентність в аудіюванні</p>	<p>– сприймати на слух розгорнуті тексти тематики професійного інтересу, а також тексти абстрактної, комплексної тематики, потребуючи при цьому підтвердження правильності сприймання окремих деталей; – розуміти загалом / без подробиць розгорнуту розмову-обговорення певної проблеми носіїв мови, коли мовлення чітке, стандартне; – розуміти з можливими затрудненнями мовлення з відхиленнями від стандартного; – сприймати на слух лекції, обговорення, дискусії різної тематики; – виокремлювати потрібну інформацію з джерела низької якості звучання запису, наприклад, оголошення в аеропорту, на станції, прогноз погоди, бюлетень для водіїв тощо; – розуміти більшість радіо-документальних програм;</p>

	<p>Компетентність у писемному мовленні</p>	<ul style="list-style-type: none"> – спілкуватись письмово, викладати на письмі події, новини і погляд на них; – написати особистого та формального листа, гнучко та ефективно звертаючись до адресата; – написати записку/ повідомлення, яке може бути важливим як для дописувача та й для того адресата; – писати добре структурований текст з подробицями; – аналізувати, синтезувати, оцінювати інформацію, наводячи аргументацію з різних джерел, роблячи висновки; – писати доповіді, статті, рецензії, огляди з розгорнутою аргументацією і врахуванням різних поглядів, різних джерел;
	<p>Компетентність у перекладі</p>	<ul style="list-style-type: none"> – здійснювати адекватний письмовий переклад з повною відповідністю стилістичним нормам та узусу мови перекладу; – письмово перекладати (зі словником) з іноземної державною мовою оригінальні, публіцистичні (фахові) тексти; – письмово перекладати (зі словником) з державної мови іноземною оригінальні, публіцистичні (фахові) тексти.
	<p>Соціально-особистісні компетентності:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – комунікабельність та адаптивність до різних умов іншомовної комунікації; – здатність до різноманітних форм самовдосконалення та підвищення власної мовної кваліфікації.
	<p>Загальнонаукові компетентності:</p>	<ul style="list-style-type: none"> – здатність до аналізу зарубіжних автентичних наукових досліджень з фаху (економіки, політології) з метою використання їх результатів у конкретних умовах; – здатність до самостійної науково-дослідницької діяльності з використанням іншомовних джерел інформації.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вступний екзамен до аспірантури відбувається у формі **комплексного завдання та усної співбесіди**. Комплексне завдання складається з наступних етапів:

1. На першому етапі вступник виконує письмовий переклад оригінального (англомовного) наукового тексту зі спеціальності рідною мовою за допомогою словника.

Загальний обсяг тексту: 2500 – 3000 друкованих символів. Якість перекладу оцінюється за заліковою системою. Час виконання: 45–60 хвилин.

Наприклад: 1. Translate the text “We the People: Keeping the Economy and the Nation Strong” (Part 1) into your native language in written form using a dictionary.

2. **На другому етапі** пропонується лексико-граматичний тест – це тест множинного вибору, який спрямований на перевірку знань і мовленнєвих навичок з лексики та граматики. З варіантів запропонованих відповідей потрібно вибрати одну правильну. Тест включає 10 речень. За кожне правильне речення аспірант отримує 5 балів. Максимальна кількість балів за лексико-граматичний тест – 50 балів.

Наприклад: 2. Do grammar test.

start / take / eat / think / sleep / go / like / drink / write / lives
--

1. The film _____ every day at 8 p.m.
2. Many children _____ milk with their meals.
3. Cats generally _____ a lot.
4. Julie _____ a letter to her mother once a week.
5. Tom and Julie _____ in a big city in the south of the country.
6. Tourists _____ to Egypt to see the pyramids.
7. Jimmy always _____ the bus to go to school.
8. We all know that children _____ sweets.
9. Anne _____ it's a good idea to do English exercises.
10. If you want to be healthy, you must _____ good food.

3. **На третьому етапі** вступникам пропонується просмотрове читання оригінального (англомовного) тексту зі спеціальності без словника й стислий переказ інформації з тексту англійською мовою. Обсяг тексту: 1000 – 1500 друкованих символів. Час виконання: 10 – 15 хвилин. Максимальна кількість балів за переказ – 20 балів.

Наприклад: 3. Read the text “We the People: Keeping the Economy and the Nation Strong” (Part 2) without the dictionary. Render it in English.

4. **На четвертому етапі** – усна співбесіда, яка передбачає бесіду англійською мовою з екзаменатором на тему, що пов'язана зі спеціальністю та науковою роботою вступника.

Наприклад: 4. Tell about yourself and your future scientific research project (15 – 20 sentences). Вступник до аспірантури повинен вміти спілкуватись в межах наступної тематики, а також відповідати на питання, пов'язані з цією тематикою.

Рекомендовані додаткові запитання

1. Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
2. Чим обумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
3. Який напрям Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
4. Чи маєте Ви публікації у фахових виданнях? Назвіть їх.
5. Чи брали Ви участь у науковій діяльності до вступу до аспірантури?
6. У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?

7. Яка була тема Вашої магістерської роботи?
8. Якими знаннями, вміннями, навичками Ви оволоділи під час навчання в університеті?
9. У якій державній установі (організації) Ви працюєте? Яку посаду займаєте?
10. Що входить до Ваших посадових обов'язків?

Критерії оцінювання усної співбесіди

Монологічне висловлення за комунікативною ситуацією.

"Відмінно (23-30 балів)" виставляється за:

логічну побудову монологічного висловлення та розкриття теми; правильне вживання мовних засобів (лексичних, граматичних); фонетично правильно оформлене мовлення; дотримання відповідного темпу мовлення; відповідність обсягу висловлювання вимогам програми (27 – 30 речень).

Допускається не більше 2-х мовних помилок (граматичних або лексичних) та не більше двох фонетичних помилок.

"Добре (13-22 бали)" виставляється за:

логічну побудову монологічного висловлення та розкриття теми; правильне вживання мовних засобів (лексичних, граматичних; фонетично правильно оформлене мовлення; помірний (середній) темп мовлення; дещо менший обсяг висловлювання (23 – 26 речень).

Допускається не більше 4-х мовних помилок (граматичних або лексичних) та не більше 3-х фонетичних помилок.

"Задовільно (7-12)" виставляється за:

логічну побудову монологічного висловлення та недостатньо повне розкриття теми; недостатньо правильне вживання мовних засобів (лексичних, граматичних; повільний темп мовлення; обсяг висловлювання (22 – 18 речень).

Допускається не більше 6-х мовних помилок (граматичних або лексичних) та не більше 4-х фонетичних помилок.

"Незадовільно (0-6)" виставляється за:

відсутність логічності в побудові монологічного висловлення; нерозкриття теми; обмеженість мовних засобів (лексичних, граматичних; фонетично неправильно оформлене мовлення (більше 4 фонетичних помилок); занадто повільний темп мовлення; обсяг висловлення – менше 18 речень (<60 %).

Наявність більше 9 мовних помилок.

Оцінка	Рівень сформованості вмін та навичок	Обсяг висловлення	Кількість помилок (лексичних/граматичних)	Кількість помилок (фонетичних)	Темп мовлення
«5»	100% – 90%	27 – 30 реч.	<2	<2	135 – 160 сл./хв.
«4»	89% – 75%	23 – 26 реч.	<4	<3	110 – 134 сл./хв.
«3»	74% – 60%	22 – 18 реч.	<6	<4	90 – 109 сл./хв.
«2»	< 60%	< 18 реч.	>6	>4	<89 сл./хв.

Максимальна кількість балів за усну співбесіду – 30 балів.

**Зведена таблиця оцінювання екзамену з англійської мови для
вступників до аспірантури**

	Total	Elementary (A2)	Pre- Intermediate (B1)	Intermediate (B2)
Grammar and Vocabulary	50	0-19	20-29	30+
Reading	20	0-5	6-11	12+
Speaking	30	0-10	11-17	18+

Мінімальна кількість балів, що відповідають рівню B2 – 60 балів.
Максимальна – 100 балів.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Лексичний мінімум має складати не менш ніж 2500 слів і словосполучень, включаючи загальнонаукову і спеціальну лексику, що відповідає широкому профілю навчального закладу. У цей мінімум входить загальнонавчана термінологічна лексика з фаху, а також так званий потенційний словник, який має бути сформований у процесі навчання у вищому навчальному закладі і який складається з:

- а) інтернаціональних слів, подібних у галузі виразу і таких, що збігаються у галузі змісту в рідній та англійській мовах;
- б) відтворюваних похідних та складних слів, створених із знайомих морфем на основі вивчених словотворчих моделей.

Для роботи з літературою за фахом вступник до аспірантури також повинен знати найбільш вживані фразеологізми, скорочення і позначки.

ГРАМАТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. Структура речення в англійській мові. Розповідне, питальне та заперечне речення. Типи питань.
2. Дієслово. Допоміжні, питальні та смислові дієслова.
3. Спосіб (дійсний, умовний, наказовий). Система часів.
4. Активний і пасивний стан. Особливості використання і перекладу пасивного стану. Узгодження часів.
5. Безособові форми дієслова. Дієприкметник, функції та способи перекладу. Інфінітив, функції та способи перекладу. Герундій, функції та способи перекладу.
6. Модальні дієслова та їх еквіваленти.
7. Умовний спосіб.
8. Функції дієслів to be, to have, to do, will, should, would. Функції дієслів із закінченням -ing, -ed.
9. Іменник. Утворення множини. Присвійний відмінок.
10. Артикль.
11. Займенник (загальні відомості). Особові, присвійні, вказівні займенники. Неозначені займенники some, any і заперечний займенник no.

Кількісні займенники many, much, few. Неозначено-особовий займенник one. Три функції one. Підсилювальні і зворотні займенники

12. Прикметник. Прислівник. Ступені порівняння.

13. Числівник. Кількісні та порядкові числівники. Дріб. Читання формул, хронологічних дат, позначень часу.

14. Граматичні особливості перекладу (артикль, іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, прийменник, сполучник). Конструкції типу the more, the better, there+by.

15. Синтаксичні особливості перекладу (багатозначність, конверсія, синонімія, неологізми, «фальшиві друзі перекладача», британський та американський варіанти англійської мови, термін, уживані вирази та службові слова, іншомовні запозичені, аббревіатури, умовні позначення, власні назви, англійська система мір та ваги і т.п.).

16. Жанрові особливості перекладу.

17. Найуживаніші суфікси, префікси англійської мови науково-технічної літератури та їх значення. Основні суфікси іменників, прикметників, дієслів, прислівників.

Список рекомендованої літератури

1. Dooley J., Evans V. Grammarway 4. – Exprees Publishing, 1999, – 276 p.
2. Evans Virginia. Successful Writing. Proficiency. – Express Publishing, 2002. – 177 p.
3. Evans V., Obee B. Upstream, Upper Intermediate. – Exprees Publishing, 2003, – 255 p.
4. Longman Dictionary of Contemporary English. – Pearson Education Limited, 2003. – 1950 p.
5. Michael A. Pyle, Mary E. Munor. Test of English as a Foreign Language. Preparation Guide, Cliff Notes, Inc., USA, 2002.